

IKT-arkitektur i offentlig sektor

Mandat for arbeidsgruppe
nedsatt av Fornyings- og administrasjonsdepartementet FAD
Oslo, 13.07. 2007

Bakgrunn

Regjeringen har i St. meld. nr. 17 (2006-2007) *Eit informasjonssamfunn for alle* besluttet å realisere en døgnåpen elektronisk forvaltning. Døgnåpen forvaltning har to overordnede målsetninger:

- Offentlig sektor skal utvikle og tilby elektroniske selvbetjeningsløsninger til innbyggere og næringsliv
- Samhandling mellom offentlige virksomheter skal foregå elektronisk for å understøtte effektiv tjenesteproduksjon og elektronisk tjenesteyting

Disse målsetningene skal nåes gjennom etablering av en overordnet IKT-arkitektur, bruk av åpne standarder, og gjennom etablering og gjenbruk av offentlige felles IKT-komponenter/løsninger.

I tiltak 7.4 i stortingsmelding nr. 17 (2006-2007) har regjeringen sagt at den vil etablere en overordnet IKT-arkitektur for offentlig sektor:

”Arkitekturen skal vere lagdelt og vil minimum bestå av eit presentasjonslag, eit felleskomponentlag og eit verksemdslag. Arkitekturen skal i størst mogleg grad baserast på opne standardar og eit regime for informasjonstryggleik. Innan utgangen av 2007 skal det utarbeidast ei meir detaljert beskriving av arkitekturprinsippa med tilhøyrande strategi, målbilete og retningslinjer. Sektoranes og verksemdenes IKT-strategiar og store offentlege IKT-prosjekt, skal byggje på og understøtte desse.”

Videre heter det i tiltak 7.6:

”For å understøtte den stadig meir komplekse elektroniske samhandlinga i og med offentleg forvaltning, og samtidig bidra til ei mest mogleg brukarretta forvaltning som utnyttar knappe ressursar på ein mest mogleg effektiv måte, skal det vurderast å etablere felleskomponentar for offentleg sektor. I den samheng må ein bl.a. vurdere korleis dette bør finansierast, styrast og organiserast.”

Det er besluttet at disse to tiltakene skal samordnes i en felles langsiktig satsning på IKT-arkitektur i offentlig sektor. Arbeidsgruppen etableres for å utvikle forslag til regjeringens satsning på overordnet IKT-arkitektur i offentlig sektor. Målgruppen for den nasjonale satsningen på IKT-arkitektur er offentlig forvaltning, både statlige og kommunale virksomheter.

Rammebetingelser

Arbeidsgruppen skal ta utgangspunkt i kapittel 7 i St. meld. Nr. 17 (2006-2007), samt dokumentet "Arkitekturmålbilde og arkitekturprinsipper for offentlig sektor" (Vedl. 1). En overordnet IKT-arkitektur i offentlig sektor må skje i samsvar med regjeringens arbeid med forvaltningsstandarder og innen en felles ramme for informasjonssikkerhet. Referansekatalogen for åpne standarder versjon 1.0 (Vedl. 2) og høringsutkastet til "Nasjonale retningslinjer for informasjonssikkerhet 2007-2010" (Vedl. 3) skal derfor legges til grunn. Arbeidsgruppen bør også føre dialog med standardiseringsrådet for å sikre at arbeidsmetodikk knyttet til arkitektur og standardisering er mest mulig ensartet.

Mål for arbeidet

Arbeidsgruppen skal utarbeide forslag til regjeringens satsning på IKT-arkitektur i offentlig sektor. Satsningen skal bestå av følgende fire hovedelementer;

- Arkitekturmålbilde og prinsipper
 - Beskrive forutsetningene (suksessfaktorene) for en velfungerende overordnet IKT-arkitektur i offentlig sektor
 - Foreslå hvordan samspillet mellom de ulike lagene i arkitekturmålbildet og de ulike sektor- og virksomhetsarkitekturer i offentlig sektor skal realiseres
 - Utarbeide forslag til nasjonale prinsipper for arkitektur og hvordan disse skal implementeres på sektor- og virksomhetsnivå slik at de bidrar til flere elektroniske selvbetjeningstjenester og økt elektronisk samhandling
- Arbeidsprosesser i offentlig sektor
 - Identifisere utvalgte sentrale tversgående arbeidsprosesser i offentlig sektor (horisontale og vertikale) og foreslå hvordan disse bør realiseres elektronisk
 - Beskrive referanseprosesser¹ som illustrerer nytten og behovet for en overordnet IKT-arkitektur i offentlig sektor
- Felleskomponenter og gjenbruk av offentlige IKT-løsninger
 - Identifisere hvilke felleskomponenter offentlig sektor har behov for å understøtte realiseringen av det overordnede arkitekturmålbildet og de tversgående arbeidsprosessene identifisert i ovenstående kulepunkt²
 - Foreslå ulike modeller for hvordan felles IKT-komponenter bør realiseres og prioritere rekkefølgen på realiseringen av disse
- Styring og forvaltning (Governance)
 - Foreslå et forvaltningsregime for den overordnede IKT-arkitekturen for offentlig sektor og hvordan dette bør samordnes med arbeidet til Standardiseringsrådet og innenfor en felles offentlig ramme for informasjonssikkerhet
 - Foreslå et forvaltningsregime for felles IKT-komponenter³ herunder hvilke ansvars- og myndighetsforhold som skal regulere bruk av komponentene

¹ Referanseprosesser er felles forvaltningsprosesser som offentlige virksomheter er underlagt enten gjennom nasjonale lover, reglementer, retningslinjer eller forvaltningsstandarder som for eksempel statens økonomiregelverk, statens personhåndbok eller arkivloven med forskrifter.

² Felleskomponenter er IKT-løsninger som ivaretar offentlig sektors behov innenfor spesifikke områder. Felleskomponenter kan enten realiseres gjennom at offentlig sektor standardiserer et område/funksjon eller at det etableres en totalløsning eller anskaffes en konkret teknisk komponent som inngår i en IT-løsning som skal ivareta behovene til offentlig sektor.

Gruppen må beskrive de økonomiske og administrative konsekvenser av å etablere en overordnet IKT-arkitektur for offentlig sektor. Videre må gruppe foreta konkrete kost-/nytteanalyser av de felleskomponenter som gruppen foreslår. Verdien av gjenbruk av IKT-komponenter må også vurderes og synliggjøres. Nærmere avklaringer av mandat tas mellom Fornyings- og administrasjonsdepartementet og arbeidsgruppen.

Organisering, leveranser og sammensetning

Fornyings- og administrasjonsdepartementet er oppdragsgiver/prosjekteier for arbeidsgruppen. Ved behov for presiseringer og styringssignaler skal arbeidsgruppens leder fremme sakene for prosjekteier FAD/ITP v/Hans Erik Gravdahl Sørensen.

Arbeidsgruppen skal levere rapport hvor den gir forslag til regjeringens satsning på IKT-arkitektur i offentlig sektor. Arbeidsgruppen starter opp sitt arbeid i august 2007, og har frist til å levere sitt forslag til strategi innen 4. januar 2008. I etterkant av avlevering av rapporten tar FAD sikte på å sende rapporten på ordinær høring og deretter bli lagt fram for regjeringen til beslutning.

Arbeidsgruppen bemannes med ledere fra offentlige virksomheter, og vil bli ledet av IKT-direktør i NAV, Gunnar Horn. Arbeidsgruppen består for øvrig av:

- Skatteetaten v/Karl Olav Wroldsen
- Brønnøysundregistrene v/Hallstein Husand
- Statistisk sentralbyrå v/Rune Gløersen
- Fylkesmannsembetene v/Assisterende fylkesmann Odd-Inge Mjøen
- Kommunal sektor v/ IT-direktør Arild Sandnes, Kristiansand kommune
- Nasjonal IKT v/ Erik Hansen
- KITT v/Bjørn Holstad
- Norge.no v/ Tor Alvik

I tillegg til arbeidsgruppens deltakere må de deltakende organisasjoner stille faglige utredningsressurser til disposisjon for arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen bør søke å forankre sine konklusjoner i en bredere krets av offentlige virksomheter. FAD vil i samarbeid med arbeidsgruppen innkalle referansegruppen fra offentlige virksomheter⁴.

Økonomi

Arbeidsgruppen vil få stilt til disposisjon et sekretariat fra interimorganisasjonen for den nye forvaltningsenheten. Videre vil FAD stille til disposisjon midler til konsulentbistand, samt dekke arbeidsgruppens møteutgifter.

Avslutning

Gruppens arbeid anses avsluttet når sluttrapporten er avgitt.

³ Arbeidsgruppen skal ikke ta stilling til konkret plassering eller eierskap knyttet til felleskomponenter/-løsninger, men skal ha fokus på felles forvaltningsprinsipper, metodikk etc.

⁴ Referansegruppe for arbeidet vil bestå av deltakere som er meldt inn fra virksomhetene til FAD ved oppstart av arbeidet med felles IKT-arkitektur. I tillegg er det etablert en kontaktgruppe på departementalt nivå som vil følge arbeidet i arbeidsgruppen.